

**Sprawdź,
czy zdasz!**

Próbnny sprawdzian szóstoklasisty 2014

Władcy i królowie polscy

Szóstoklasisto! 1 kwietnia napiszesz swój pierwszy poważny egzamin. A już dziś sprawdź, co jeszcze musisz powtórzyć

CZAS PRACY: 60 MINUT
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: 40

Zaczyna się kronika i dzieje książąt i władców polskich. Najpierw przedmowa

Ponieważ na rozległych obszarach świata królowie i książęta dokonują nader wielu czynów godnych pamięci, które z powodu niechęci i niedbałości, a może nawet z braku ludzi uczonych, okrywa milczenie - uznaliśmy za rzecz wartą trudu niektóre czyny książąt polskich opisać raczej skromnym [naszym] piórem, ze względu na pewnego chwalebego i zwycięskiego księcia imieniem Bolesław, niżli nic w ogóle z tych godnych uwagi zdarzeń nie zachować dla potomności¹; a to z tego zwłaszcza względu, że narodził się [on] z daru Bożego [...] i jak wierzymy, zawsze towarzyszy mu powodzenie i zwycięstwo. Lecz ponieważ kraj Polaków oddalony jest od szlaków pielgrzymich i mało komu znany poza tymi, którzy za handlem przejeżdżają [tamte] na Ruś, niech się zatem nikomu nie wyda niedorzecznym, jeśli parę słów na ten temat powiem, i niech nikt nie uzna tego za [zbyt] uciążliwe, jeśli dla opisanie części obejmę całość. A więc [zaczynając] od północy, jest Polska północną częścią Słowiańszczyzny, ma zaś za sąsiadów od wschodu Ruś, a od południa Węgry, od południowego zachodu Morawy² i Czechy, od zachodu Danię i Saksonię³.

Od strony zaś Morza Północnego⁴, [...] ma trzy sąsiadujące z sobą bardzo dzikie ludy barbarzyńskich pogan, mianowicie Salencję⁵, Pomorze, Prusy⁶, przeciw którym to krajom książę polski usilnie walczy, by je na wiarę [chrześcijańską] nawrócić. Jednakże [...] nieczem nauczania nie dało się sere ich oderwać od pogaństwa [...].

Lecz aby nie przedłużać zbytnio tej dygresji⁷, powróćmy do powziętego zamiaru. Jest zaś zamiarem naszym pisać o Polsce, a przede wszystkim o księciu Bolesławie i ze względu na niego opisać niektóre godne pamięci czyny jego przodków. Teraz więc w takim porządku zaczniemy wykladać nasz przedmiot, aby od korzenia posuwać się w górę ku gałęzi drzewa.

PRZEKŁAD: ROMAN GRODECKI

NA PODSTAWIE: ANONIM TZW. GALL, KRONIKA POLSKA, ZAKŁAD NARODOWY IM. OSSOLIŃSKICH - WYDAWNICTWO, WROCLAW 1976, STR. 8-11.

¹ dla potomności - dla przyszłych pokoleń.

² Morawy - kraina historyczna we wschodnich Czechach.

³ Saksonia - część Niemiec granicząca z Polską i Czechami.

⁴ Morze Północne - dzisiejsze Morze Bałtyckie.

⁵ Salencja - najprawdopodobniej terytorium leżące na zachód od Pomorza.

⁶ Prusy - kraina historyczna obejmująca ziemie między Pomorzem, Mazowszem, Litwą a Morzem Bałtyckim.

⁷ dygresja - krótka wypowiedź odbiegająca od głównego tematu.

1. Gall Anonim postanowił opisać dzieje książąt i władców Polski, ponieważ

- A. pragnął zostać sławnym kronikarzem.
B. warto zachować dla potomności pamięć o ich czynach.
C. chciał opisać sąsiadów, z którymi graniczyło państwo Polskie.
D. praca ta została mu zlecona przez księcia Bolesława.

2. Polska, za czasów kronikarza, graniczyła z

- A. Rusią, Węgrami, Morawami, Czechami, Danią, Saksonią, Salencją, Pomorzem, Prusami.
B. Rusią, Węgrami, Czechami, Danią, Saksonią, Salencją, Pomorzem, Prusami.
C. Rusią, Węgrami, Morawami, Czechami, Danią, Saksonią.
D. Rusią, Węgrami, Morawami, Czechami, Danią, Saksonią, Salencją, Holandią.

3. Książę walczył z barbarzyńskimi ludami, ponieważ

- A. najeźdzali oni polskie ziemie.
B. w ten sposób chciał włączyć ziemie te do Polski.
C. w ten sposób chciał wymusić na nich przyjęcie wiary chrześcijańskiej.
D. żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.

4. Celem zamieszczonego pod fragmentem kroniki przypisu jest

- A. ocena opisanych wydarzeń.
B. wskazanie źródeł informacji zawartych w tekście.
C. objaśnienie znaczenia użytych wyrazów.
D. zwrócenie uwagi na poprawność zapisu wyrazu.

Tabela do zadań: od 5.-7.

Władca	Lata panowania
Mieszko I	960 - 992
Bolesław Krzywousty	1102 - 1138
Bolesław Chrobry	992 - 1025
Bolesław Śmiały	1058 - 1080
Władysław Herman	1080 - 1102
Kazimierz Odnowiciel	1034 - 1058

5. W którym szeregu przedstawiono władców w kolejności chronologicznej?

- A. Mieszko I, Bolesław Chrobry, Bolesław Śmiały, Bolesław Krzywousty, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Krzywousty
B. Mieszko I, Bolesław Chrobry, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, Władysław Herman, Bolesław Krzywousty
C. Mieszko I, Bolesław Chrobry, Bolesław Krzywousty, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, Władysław Herman
D. Mieszko I, Bolesław Chrobry, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, Bolesław Krzywousty, Władysław Herman

6. Bolesław Krzywousty panował w

- A. XI w. C. IX w.
B. X w. D. XII w.

7. Najdłużej panującym władcą był

- A. Bolesław Krzywousty.
B. Mieszko I.
C. Władysław Herman.
D. Kazimierz Odnowiciel.

Tekst do zadań 8.-9.

Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie utworzono w 1995r. Sprawuje ono opiekę nad licznymi zbiorami sztuki i eksponuje je. Mieści się ono w historycznym zespole pałacowo-parkowym w Wilanowie, którego powierzchnia zajmuje 89 hektarów.

NA PODSTAWIE: PL.WIKIPEDIA.ORG

8. Ile lat minęło od utworzenia muzeum do dnia dzisiejszego?

- A. 9 B. 8 C. 19 D. 18

9. Hektar to obszar pola powierzchni kwadratu o boku

- A. 10 m B. 100 m C. 10 a D. 100 a

10. W Muzeum Pałacu Króla Jana III organizowane są warsztaty muzealne. Na których zajęciach dowiesz się, czym są kontusz i żupan?

- A. „Podróże w karecie Jana III Sobieskiego”
B. „Codzienne, niecodzienne stroje Jana III Sobieskiego”
C. „Królewskie zabawy w królewskich ogrodach pałacu w Wilanowie”
D. „Kaligrafia (nie)zapomniana sztuka”

NA PODSTAWIE: WWW.WILANOW-PALAC.ART.PL

11. Grupa turystów weszła na teren muzeum o godzinie 10.45. Zwiedzali je 2 godziny i 25 minut. O której godzinie skończyli zwiedzanie?

- A. O godzinie 13.10 C. O godzinie 12.10
B. O godzinie 12.55 D. O godzinie 13.55

12. Na planie Warszawy w skali 1:10000 odległość od parkingu do muzeum jest równa 1,5 cm. Jaka jest odległość rzeczywista?

- A. 1,5 km B. 15 m C. 150 cm D. 150 m

13. Napisz do kolegi kartkę pocztową z pozdrowieniami z Warszawy. Pamiętaj o poprawnym zaadresowaniu.

Rysunek pocztówki do zadań: 14.-15.

14. Pocztówka z poprzedniego zadania ma kształt prostokąta o wymiarach 70 mm i 120 mm. Jaka jest powierzchnia tej pocztówki?

- A. 840 mm² B. 84 cm² C. 190 mm² D. 19 cm²

15. Na 1/3 powierzchni pocztówki z zadania 13. wyznaczono miejsce do zaadresowania, co odpowiada

- A. 5,7 cm² B. 25,2 cm² C. 28 cm² D. 50 cm²

Dane do zadań 16.-17.

Wielkość pocztówki ze zdjęciem - Cena w złotych:

9 x 13 - 2,50 zł
10 x 15 - 3,70 zł
13 x 18 - 5,30 zł

16. Cena pocztówki ze zdjęciem o największych wymiarach jest większa od ceny pocztówki formatu 9 cm x 13 cm około

- A. 2 razy B. 3 razy C. 4 razy D. 5 razy

17. Aby obliczyć, o ile więcej Dominik będzie musiał zapłacić za 3 pocztówki ze zdjęciem w formacie 10 x 15, niż za tyle samo pocztówek w najmniejszym formacie, należy wybrać wyrażenie

- A. $(3 \cdot 3,70) : (3 \cdot 2,50) =$ C. $3 \cdot 5,30 - 3 \cdot 3,70 =$
B. $(3 \cdot 2,50) : (3 \cdot 3,70) =$ D. $3 \cdot 3,70 - 3 \cdot 2,50 =$

18. Planując wycieczkę w okolice Warszawy, najlepiej skorzystać z przewodnika po

- A. Wielkopolsce. C. Mazowszu.
B. Kaszubach. D. Warmii i Mazurach.

19. Zuzia czyta przewodnik po Warszawie, który ma 250 stron. Przeczytała już 3/5 stron. Ile jej pozostało?

- A. 150 B. 100 C. 50 D. 125

20. Książka ma 348 stron. Jaka grubość ma ta książka, jeśli kartka ma 0,1 mm grubości, a okładka 0,6 cm.

- A. 17,4 mm B. 18 mm C. 24,3 mm D. 23,4 mm

21. Magda wysłała mamie wiadomość SMS z informacją, że z Warszawy wyjeżdża o godzinie 17.50. Podróż do domu ma trwać 2,5 godziny. Jednak na trasie był korek, który spowodował 40-minutowe opóźnienie. O której godzinie podróżniczka dotrze do celu?

Odp.: Magda dotrze do celu o godzinie

22. Autokar szkolny zużywa 16 litrów paliwa na 100 km. Jeden litr paliwa kosztuje 5,50 zł. Uczniowie wybierają się na wycieczkę do lasu oddalonego od szkoły o 30 km. Oblicz, ile będzie kosztowało paliwo na pokonanie trasy ze szkoły do lasu i z powrotem.

Odp.: Paliwo będzie kosztowało

Tekst do zadań: od 23. do 25.

Władysław Belza

„Disce puer”¹

Siadł król Batory² na swej stolicy
W sławy i blasku potędzie;
Miecz mu połyskał w dzielnej prawicy,
Dłoń drugą oparł na księżdzie.

Przed królem stało małe pachole³,
Uśmiech miał w oczach swawolny,
Ale myśl jakąś jasną na czole,
A był to biedny żak⁴ szkolny. [...]

Nie drzał on trwożnie przed majestatem,
Choć stał z pokorą należną.

A król i mędrzec w jednej osobie,
Los chłopca mając na względzie:
„Ucz się! - doń rzecze, - a ja to zrobię,
Że w pierwszych będziesz stał rzędzie!”

Więcej sprawdzianów i informacji znajdziecie na stronie edulandia.pl

Bo wiedział król ten, że nie garść złota
Darzy znaczeniem i władzą;
Ale nauka, prawość i cnota,
Na szczeble sławy prowadzi.

I choć król dawno spoczął już w grobie,
Dotąd brzmi jego orędzie:
„Ucz się pachole! a mówię tobie,
Ze będziesz w pierwszych stał rządzie!”

⁴ **żak** – uczeń, student.
⁵ **orędzie** – apel, odezwa; skierowane do ogółu społeczeństwa, uroczyste przemówienie osoby piastującej ważny urząd, często wygłaszane z okazji jakiegoś wydarzenia lub święta.
[HTTP://WOLNELEKTURY.PL/KATALOG/LEKTURA/KATECHIZM-POLSKIEGO-DZIECKA-DISCE-PUER.HTML#M1281966633165-2526159722](http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/katechizm-polskiego-dziecka-disce-puer.html#M1281966633165-2526159722)

23. Wyrazy: „pachole”, „żak”, „rzecze” to przykład
A. synonimów.
B. neologizmów.
C. wyrazów dźwiękonaśladowczych.
D. archaizmów.

24. Jaką mądrość życiową przekazał król chłopcu?
A. Dzięki nauce można osiągnąć sukces w życiu.

B. Dzięki „garści złota” można osiągnąć sukces.
C. Małe pachole nigdy nie osiągnie sukcesu.
D. Dzięki królowi można osiągnąć sukces.

25. Zaznacz błędną odpowiedź.
A. W wierszu występują epitety i metafory.
B. W wierszu występują rymy.
C. W wierszu występują porównania i wyrazy dźwiękonaśladowcze.
D. W wierszu występuje podział na strofy.

26. Napisz opowiadanie z dialogiem, pt.: „Moja przygoda podczas zwiedzania zamku”.

¹ **disce puer** (łac.) – ucz się, chłopcze.
² **Batory, Stefan (1533–1586)** – jeden z najwybitniejszych polskich królów elekcyjnych.
³ **pachole** – chłopiec mający od kilku do kilkunastu lat, już nie małe dziecko, a jeszcze nie młodzieniec; także: giermek.

KLUCZ PUNKTOWANIA

KLUCZ ODPOWIEDZI DO ZADAŃ ZAMKNIĘTYCH

Nr zad.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	23	24	25
Odp.	B	A	C	C	B	D	A	C	B	B	A	D	B	C	A	D	C	B	D	D	D	A	D

SCHEMAT PUNKTOWANIA ZADAŃ OTWARTYCH

Nr zad.	Sposób punktowania	Pkt.
13.	Pisanie - formułuje wypowiedź ze świadomością celu (pозdrowienie z Warszawy). Pisanie - poprawne zaadresowanie pocztówki (niezbędne wyznaczniki: imię i nazwisko, ulica, kod, miejscowość). Pisanie - zastosowanie zwrotu do adresata oraz podpisu. Pisanie: poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna. Praca bezbłędna pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym Przykład: Sebastianie! Pozdrowienia ze słonecznej Warszawy przesyła Filip PS Jest bardzo fajnie. Zwiedziliśmy już Muzeum w Wilanowie i teraz mamy czas wolny. Więcej opowiem Wam w domu. Pa! Sz.P. Sebastian Nowak ul. Śliczna 5 5 5 - 1 2 3 Kraków	1 p. 1 p. 1 p. 1 p.
21.	I. Zapisuje działania prowadzące do obliczenia czasu podróży: 2,5 godz. + 40 min = 3 godz. 10 min II. Wykonuje obliczenia: 190 minut lub 3 godz. 10 min III. Oblicza czas dotarcia do celu podróży: 21.00	1 p. 1 p. 1 p.
22.	I. Ustalenie sposobu obliczenia ilości podanego materiału (spalanie benzyny) Poprawna odpowiedź: 16 : 100 · 60 = lub 16 : 100 = i 0,16 · 60 = II. Obliczenie ilości materiału Poprawna odpowiedź: 9,6 litra III. Ustalenie sposobu obliczenia kosztu materiału Poprawna odpowiedź: 9,6 · 5,5 = IV. Obliczenie kosztu materiału Poprawna odpowiedź: 52,80 zł Przykłady poprawnych rozwiązań: I sposób: 16 : 100 · 60 = 9,6 9,6 · 5,50 = 52,80 zł II sposób: 16 : 100 = 0,16 0,16 · 30 = 4,8 4,8 · 5,5 = 26,40 26,40 zł · 2 = 52,80 zł III sposób: 16 · 5,5 = 88 88 : 100 = 0,88 0,88 · 60 = 52,8	1 p. 1 p. 1 p. 1 p.
26.	I. Pisze na temat - opowiadanie z dialogiem pt.: „Moja przygoda podczas zwiedzania zamku”. II. Stosuje dialog w opowiadaniu. III. Wypowiedź stanowi ciąg logicznie powiązanych ze sobą zdań - spójność tekstu. IV. Dbą o poprawność językową - dopuszczalne trzy błędy językowe. V. Przestrzega norm ortograficznych - dopuszczalne trzy błędy. * Uczeń z dysleksją: wypowiedź komunikatywna (pomimo błędów w zapisie). VI. Przestrzega zasad interpunkcyjnych - dopuszczalne trzy błędy. * Uczeń z dysleksją: Zamyka myśli w obrębie zdania. VII. Dbą o układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu. Uwaga: Jeżeli uczeń (również z dysleksją) napisze wypowiedź krótszą niż 12 linii, nie otrzymuje punktów za spełnienie kryterium IV, V, VI i VII. Przykład: Był ciepły, słoneczny dzień. Wraz z tatą zwiedzaliśmy ruiny zamku. Poszukiwaliśmy ukrytego wejścia do piwnic, w których miał, według legendy, być ukryty królewski skarb. Mieliśmy jedzenie, picie i oczywiście latarki. Kiedy chyba po raz ósmy, okrążył ismy ruiny zamku, na ziemi zobaczyliśmy małe piskle, które wydawało coraz głośniejsze dźwięki. - Chyba wypadło z gniazda - powiedział tata i zaczął rozglądać się po drzewach. - Dlaczego patrzysz na drzewa? - spytałem zainteresowany. - Musimy odnaleźć to, na którym jest jego gniazdo - odpowiedział tata.	1 p. 1 p. 1 p. 1 p. 1 p. 1 p.

Poszukiwania nie trwały długo, ponieważ tuż obok nas było drzewko, z którego dochodziły odgłosy małych piskląt. Tata podesadził mnie na najniższą gałąź, skąd mogłem zajrzeć do znajdującego się tuż nad nią gniazda. Były w nim dwa małe ptaszki. Takie same jak ten, którego widzieliśmy na trawie.
 - Tato, to jest to gniazdo! - wykrzyknąłem uradowany.
 Wtedy podał mi piskle, a ja położyłem je delikatnie obok pozostałych.
 Później przy niewielkiej pomocy zszedłem z drzewa.
 - Misja ratunkowa zakończona - powiedziałem zadowolony.
 Byłem już bardzo zmęczony, dlatego postanowiliśmy wrócić do domu. Innym razem może odnajdziemy skarb.

SPRAWDZANIE UMIEJĘTNOŚCI

Nr zad.	Umiejętność	Liczba pkt
1.	Czytanie - odczytanie informacji z tekstu.	1
2.	Czytanie - odczytanie informacji z tekstu.	1
3.	Czytanie - odczytanie informacji z tekstu.	1
4.	Korzystanie z informacji - posługuje się przypisem.	1
5.	Korzystanie z informacji - posługuje się źródłem informacji - porządkuje nazwiska w kolejności chronologicznej.	1
6.	Rozumowanie - umieszcza datę w przedziale czasowym - określa wiek, w którym panował władca.	1
7.	Rozumowanie - oblicza upływ czasu między wydarzeniami - porównuje czas panowania władców.	1
8.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykonuje obliczenia dotyczące czasu - oblicza upływ czasu.	1
9.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykorzystanie w sytuacjach praktycznych poznanych własności - określenie jednostki powierzchni.	1
10.	Korzystanie z informacji - analizowanie oferty kierowanej do uczniów - wybranie właściwej oferty.	1
11.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykonuje obliczenia dotyczące czasu - oblicza godzinę zakończenia zwiedzania.	1
12.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykonuje obliczenia dotyczące długości - ustala odległość rzeczywistą.	1
13.	Pisanie - formułowanie wypowiedzi ze świadomością celu. Pisanie - zastosowanie zwrotu do adresata oraz podpisu. Pisanie - na temat i zgodnie z celem, posługując się określoną formą wypowiedzi - kartką pocztową. Pisanie - dbanie o poprawny układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu.	1 1 1
14.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykonuje obliczenia dotyczące pola (powierzchni) - oblicza pole prostokąta.	1
15.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykorzystuje w sytuacji praktycznej własności liczb - oblicza część danej wielkości.	1
16.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykorzystanie w sytuacjach praktycznych poznanych własności - oblicza, ile razy jedna wielkość jest większa od drugiej.	1
17.	Rozumowanie - opisywanie sytuacji przedstawionej w zadaniu - wskazuje wyrażenie arytmetyczne prowadzące do obliczenia różnicy kosztów.	1
18.	Korzystanie z informacji - posługuje się odpowiednim źródłem informacji - wybiera odpowiedni przewodnik.	1
19.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykorzystuje w sytuacjach praktycznych własności liczb - oblicza strony pozostałe do przeczytania.	1
20.	Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykonuje obliczenia dotyczące grubości książki.	1
21.	Rozumowanie - ustalenie sposobu rozwiązania zadania oraz prezentacji tego rozwiązania - zapisuje działania prowadzące do obliczenia czasu podróży. Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykonywanie obliczeń - wykonuje obliczenia dotyczące czasu. Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykonywanie obliczeń - oblicza czas dotarcia do celu podróży.	1 1
22.	Rozumowanie - ustalenie sposobu rozwiązania zadania i prezentacji tego rozwiązania - ustalenie sposobu obliczenia ilości podanego materiału (spalanie benzyny). Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykorzystanie w sytuacjach praktycznych własności liczb - obliczenie ilości materiału. Rozumowanie - ustalenie sposobu rozwiązania zadania i prezentacji tego rozwiązania - ustalenie sposobu obliczenia kosztu materiału. Wykorzystanie wiedzy w praktyce - wykonywanie obliczeń dotyczących pieniędzy - obliczenie kosztu materiału.	1 1 1
23.	Korzystanie z informacji - rozpoznawanie archaizmów.	1
24.	Czytanie - odczytanie informacji z tekstu.	1
25.	Czytanie - rozpoznanie określonych środków stylistycznych (epitetu, metafory, rymu)	1
26.	Pisanie - redagowanie określonej formy wypowiedzi - opowiadania pt.: „Moja przygoda podczas zwiedzania zamku”. Pisanie - zastosowanie dialogu. Pisanie - tworzenie tekstu poprawnego kompozycyjnie - spójność tekstu. Pisanie - przestrzeganie norm gramatycznych. Pisanie - przestrzeganie norm ortograficznych. Pisanie - przestrzeganie norm interpunkcyjnych. Dbą o układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu.	1 1 1 1 1 1